

Warszawa, 30-04-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

II.565.3.2022.DC

Pan

Tomasz Siemoniak

**Minister Spraw Wewnętrznych i
Administracji**

Szanowny Panie Ministrze,

Z informacji, jakie wpływają do Rzecznika Praw Obywatelskich wynika, że kwestia uwzględniania błędu pomiarowego podczas kontroli prędkości pojazdów pozostaje nierozwiązana. Problematyka ta była już przedmiotem wystąpienia generalnego z dnia 11 stycznia 2023 r. do ówczesnego Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji¹, ale zastrzeżenia wskazane we wcześniej skierowanym wystąpieniu oraz prośba o podjęcie zmian legislacyjnych, nie zostały uwzględnione².

Zasadnym wydaje się ponowne rozważenie celowości zmian w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 2023 r. w sprawie ewidencji kierujących pojazdami naruszających przepisy ruchu drogowego (Dz.U. z

¹ Wystąpienie generalne dostępne na stronie:
https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2023-01/Do_MSWiA_predkosc_pomiary_bledy_11.01.2023.pdf.

² Odpowiedź Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 czerwca 2023 r.: https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2023-06/Odpowiedz_MSWiA_predkosc_pomiary_bledy_26.06.2023.pdf.

2023, poz. 1897), tj. w załączniku nr 1 „Liczba punktów odpowiadających naruszeniu popełnionemu przez osobę uprawnioną do kierowania pojazdem silnikowym lub motorowerem”, części E w/w załącznika pt. „Naruszenia przepisów dotyczących dopuszczalnej prędkości”.

Uzasadnieniem dla podjęcia zmian jest zarówno ochrona praw obywatelskich oraz konieczność respektowania zasady, że wątpliwości rozstrzyga się na korzyść jednostki, jak również potrzeba ograniczenia kosztów postępowań wykroczeniowych. Obecnie koszty te obciążają zarówno sądy, jak i obwinionych w związku z odmową przyjęcia mandatu (art. 92a k.w.)³.

Z docierających do Rzecznika informacji wynika, że pomimo wcześniejszych zapowiedzi, planowane zmiany w taryfikatorze mandatów oraz rozporządzeniu w sprawie ewidencji kierujących pojazdami nie zostały wdrożone w 2025 roku. Jedną z propozycji miało być przesunięcie granicy odpowiedzialności wykroczeniowej za przekroczenie prędkości z zakresu 1–10 km/h do 4–10 km/h, co odpowiadałoby rzeczywistemu marginesowi błędu pomiarowego w warunkach nielaboratoryjnych.

Na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów nadal osoba prowadząca pojazd mechaniczny może zostać ukarana za przekroczenie prędkości o 1 km/h. Tymczasem, każde urządzenie pomiaru prędkości jest obarczone deficytem pomiaru, co wynika z opinii producentów urządzeń i znajduje odzwierciedlenie w przepisach. Przepis § 21 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 lutego 2014 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego, oraz szczegółowego zakresu badań i sprawdzeń wykonywanych

³ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2119 z późn. zm.).

podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych⁴, które wydano na podstawie art. 9a ustawy z dnia 11 maja 2001 r. - Prawo o miarach⁵, wskazuje, jakie są możliwe maksymalne wartości błędów granicznych. Zgodnie z w/w przepisem rozporządzenia: „Wartości błędów granicznych dopuszczalnych przyrządu wynoszą:

1) podczas badań w laboratorium:

- a. ± 1 km/h - dla prędkości do 100 km/h,
- b. $\pm 1\%$ wartości mierzonej - dla prędkości powyżej 100 km/h;

2) podczas badań i sprawdzeń poza laboratorium:

- a. ± 3 km/h - dla prędkości do 100 km/h,
- b. $\pm 3\%$ wartości mierzonej - dla prędkości powyżej 100 km/h.

W sytuacjach typowych, tj. kiedy pomiar prędkości wykonywany jest poza laboratorium, margines błędu pomiarowego wynosi do 3 km/h przy prędkości do 100 i do 3% wartości mierzonej – dla prędkości powyżej 100 km/h. Natomiast rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 14 września 2023 r. w sprawie ewidencji kierujących pojazdami naruszających przepisy ruchu drogowego przyjmuje, że urządzenia pomiarowe mają margines błędu pomiarowego taki, jak w warunkach laboratoryjnych, tj. 1 km/h. Osoba, która przekroczyła prędkość może odmówić przyjęcia mandatu – jeśli przykładowo, kwestionuje prawidłowość pomiaru, twierdząc, że przekroczyła prędkość nie o 11 km/h, ale o 8 km/h – ale wówczas sprawa trafia do sądu – wydziału karnego. Wiąże się z kosztami zarówno dla obwinionego, jak i dla wymiaru sprawiedliwości (konieczność wyznaczenia rozprawy, przeprowadzenia postępowania dowodowego, powołanie biegłych zaangażowanie pracowników

⁴ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17 lutego 2014 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym, oraz szczegółowego zakresu badań i sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1081).

⁵ Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2063).

sądów). W postępowaniu dowodowym w sprawach o wykroczenia pełne zastosowanie znajduje zasada *in dubio pro reo*, zgodnie z którą niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego (obwinionego)⁶. Warto także zwrócić uwagę na sytuacje, zgłaszane do Rzecznika Praw Obywatelskich, gdzie sądy stwierdzały, że obwiniony poruszał się z niższą prędkością niż ta, która została zarejestrowana na urządzeniu pomiarowym (także w oparciu o zasadę *in dubio pro reo*), i wymierzały karę grzywny zgodnie z taryfikatorem mandatów za mniejsze przekroczenie prędkości, ale jednocześnie obciążały obwinionego kosztami postępowania sądowego. Całościowy koszt postępowania wykroczeniowego dla osoby obwinionej, tj. konieczność uiszczenia kary grzywny oraz poniesienie kosztów procesu, niekiedy przekraczał wysokość mandatu, jakim chciała ukarać ją Policja, a którego przyjęcia odmówiono kwestionując wartości pomiarowe. Konsekwencją takiego działania organów ścigania i organów wymiaru sprawiedliwości może być „efekt mrozący” dla osób kierujących pojazdami, którzy będą woleli przyjąć mandat, nawet w wyższej wysokości niż realne przekroczenie prędkości, w obawie przed dodatkowymi kosztami związanymi z postępowaniem przed sądem. Prowadzący pojazdy mogą zatem być karani ponad stopień zawinienia, tj. za większe przekroczenie prędkości niż rzeczywiste, a przed ochroną swoich praw przed sądem może ich powstrzymywać świadomość surowszego – w społecznym odbiorze – ukarania.

Zasada *in dubio pro reo* powinna znaleźć także odzwierciedlenie w przepisach powszechnie obowiązującego prawa poprzez dostosowanie obecnie obowiązującego rozporządzenia w sprawie ewidencji kierujących pojazdami naruszających przepisy ruchu drogowego do realnych warunków, w jakich te urządzenia są wykorzystywane. Obecnie w/w rozporządzenie przyjmuje, że urządzenia pomiarowe mają margines błędu pomiarowego taki, jak w warunkach laboratoryjnych, zwłaszcza załącznik nr 1 pkt E.10 w/w rozporządzenia, tj. 1 km/h. Tymczasem realny błąd pomiarowy wynosi 3

⁶ Zob. art. 8 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 977 z późn. zm.).

km/h. Osoba, która poruszała się z prawidłową prędkością może zatem zostać ukarana mandatem karnym w wysokości 50 zł⁷ oraz otrzyma 1 punkt karny⁸.

Problem związany z dopuszczalnym błędem pomiarowym przy zastosowaniu nowego taryfikatora nabiera także znaczenia w kontekście nowo wprowadzonego rozwiązania w postaci tzw. „recydywy wykroczeniowej”. Zgodnie z art. 38 § 2 k.w. „kierującemu pojazdem mechanicznym ukaranemu za wykroczenie określone w art. 86 § 1a i 2, art. 86b § 1, art. 87 § 1 art. 92 § 2, art. 92a § 2, art. 92b, art. 94 § 1 albo art. 97a, który w ciągu dwóch lat od ostatniego prawomocnego ukarania popełnia to samo wykroczenie wymierza się karę grzywny w wysokości nie niższej niż dwukrotność dolnej granicy ustawowego zagrożenia”. Osoba, która raz została ukarana za poruszanie się z prędkością większą niż dopuszczalna o więcej niż 30 km/h mandatem w wysokości 800 zł, jeśli ponownie zostanie ukarana za to samo wykroczenie, a urządzenie pomiarowe wykazało prędkość 91 km/h przy prędkości dopuszczalnej 60 km/h, można jej wymierzyć karę grzywny w wysokości do 1600 zł (za wykroczenie z art. 92a § 2 k.w.). Tymczasem, przy uwzględnieniu rzeczywistego błędu pomiarowego, nie można wykluczyć, że realna prędkość wynosiła 88 km/h, zatem prowadzący pojazd przekroczył prędkość o 28 km/h i powinien zostać ukarany za wykroczenie z art. 92a § 1 k.w. mandatem karnym w wysokości do 400 zł.

Omawiane zagadnienie ma również związek z przesłanką zatrzymywania prawa jazdy za przekroczenie prędkości o 50 km/h w terenie zabudowanym (art. 135 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy – Prawo o ruchu drogowym⁹). Odczyt z laserowego miernika prędkości wskazujący na przekroczenie dopuszczalnej prędkości o 50, 51 lub 52 km/h

⁷ Pkt B.72 załącznika nr 1 do Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2003 r. w sprawie wysokości grzywnien nakładanych w drodze mandatów karnych za wybrane rodzaje wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1624 z późn. zm.).

⁸ Pkt E.10. załącznika nr 1 do rozporządzenia w sprawie ewidencji kierujących pojazdami naruszających przepisy ruchu drogowego.

⁹ Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1251).

równoznaczny może być rzeczywistym przekroczeniem prędkością rzędu, odpowiednio: 47, 48 lub 49 km/h. Powyższe nie uwalnia od odpowiedzialności za wykroczenie drogowe z art. 92a § 2 k.w., niemniej jednak stanowi okoliczność decydującą o zastosowaniu dodatkowej sankcji za delikt administracyjny w postaci czasowej utraty uprawnień do kierowania pojazdami, zaś czasowa utrata uprawnień do kierowania pojazdami może prowadzić do trudności z zarobkowaniem oraz ograniczenia możliwości wykonywania pracy.

Nie sposób kwestionować, że przekroczenia prędkości, nawet niewielkie, mogą wpływać na bezpieczeństwo ruchu. Jednak prawo powinno być skonstruowane tak, aby kara była adekwatna do stopnia zawinienia, a nie oparta na technicznie wątpliwym pomiarze. Wskaźniki prędkości w pojazdach również mają margines błędu, co czyni jeszcze bardziej kontrowersyjnym karanie za przekroczenia rzędu 1–3 km/h. **Rozwiązaniem oczekiwanym, które w sposób oczywisty zwiększyłoby ochronę praw obywateli i ograniczyło obciążenie sądów, byłoby przyjęcie tzw. „pomiaru przyjętego” – tj. wartości pomiaru pomniejszonej o maksymalny margines błędu, tj. 3 km/h i rozstrzyganie wątpliwości na korzyść jednostki.**

Umożliwiłoby to uwzględnianie błędu pomiarowego już na etapie wystawiania mandatu, a nie dopiero przed sądem. Proponowane rozwiązanie byłoby sprawiedliwe dla obywateli (karani byłiby za wykroczenia drogowe wtedy, gdy nie ma wątpliwości odnośnie do przekroczenia dopuszczalnej prędkości i przy uwzględnieniu stopnia zawinienia), jak i dla wymiaru sprawiedliwości – odciążałoby bowiem sądy „wyprowadzając” z nich sprawy drobne, które powinny zostać ostatecznie rozstrzygnięte w postępowaniu mandatowym (pozasądowo). Dodatkowo, prawo, które uzasadnia wymierzenie sankcji karnej za wykroczenie drogowe zawierałoby gwarancje rozstrzygania wątpliwości na korzyść obwinionego i to już w momencie ujawnienia przez uprawniony organ potencjalnego wykroczenia drogowego.

Mając na uwadze przedłożone racje, stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich¹⁰, zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o dokonanie analizy wskazanych w niniejszym stanowisku problemów i rozważenie zainicjowania zmian legislacyjnych zmierzających do:

- przyjęcia unormowania sankcjonującego uwzględnianie na korzyść obwinionego błędu pomiarowego w sytuacjach „granicznych” oraz zmiany zakresu nowego taryfikatora zawartego w tabeli E10 (dot. przekroczenia prędkości do 10 km/h) i przyjęcie karalności za wykroczenie w zakresie od 4 km/h do 10 km/h, a także
- wprowadzenie rozwiązań pozwalających – na etapie wystawiania mandatu karnego – uwzględnić błąd pomiarowy w zakresie do 3 km/h na korzyść jednostki.

Będę zobowiązany Panu Ministrowi za poinformowanie mnie o stanowisku zajęтым w przedstawionej materii.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

- Pan Poseł Marek Ast Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Sejmu RP (ePUAP);
- Pan Senator Krzysztof Kwiatkowski Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Senatu RP (ePUAP).

¹⁰ Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r., poz. 1264).